

rijksuniversiteit gent

laboratorium voor
toegepaste geologie
en hydrogeologie

LTG

geologisch instituut S8
krijgslaan 281
B-9000 gent

telefoon 091-22.57.15

TGO 88/47

**VERBAND TUSSEN DE
BODEMGESTELDHEID EN DE AARD
EN HET TYPE VAN DE MINERALE
SUBSTANTIE VAN HET TOSS-WATER
(WORTEGEM-PETEGEM)**

geologisch instituut S8
krijgslaan 281
B-9000 gent

telefoon 091-22.57.15

Opdrachtgever :

TOSS BRONNEN

Leiding : Prof. Dr. W. DE BREUCK

Verslag en studie : Dr. J.P. CNUDE

Onderzoek : TGO 88/17

Datum : maart 1988

VERBAND TUSSEN DE BODEMGESTELDHEID EN DE AARD EN HET TYPE VAN DE MINERALE SUBSTANTIE VAN HET TOSS-WATER (WORTEGEM-PETEGEM)

De watervoerende laag van het "TOSS"-water wordt gevormd door de Paniseliaan afzettingen uit het P1d en P1c (zand en zandige klei).

Een aantal parameters die de aard en het type van de minerale substantie in een natuurlijk grondwater bepalen zijn :

- de reactie van een grondwater met het gesteente. Een natuurlijk water streeft ernaar in evenwicht te zijn met de omgeving
- de ouderdom van het water
- de aard en het type van de minerale substantie van voedingswater.

Menselijke ingrepen kunnen de kwaliteit van een grondwater beïnvloeden.

De evolutie van de waterkwaliteit in de Ledo-Paniseliaanlaag is begonnen nadat de zee zich omstreeks het einde van het Tertiair definitief had teruggetrokken (WALRAEVENS, K., 1987).

Op dat ogenblik waren de sedimenten verzadigd met tertiair marien water, zowel onder de vorm van ionen in de poriënoplossing of neergeslagen zouten in de interstitiële openingen, als onder de vorm van kationen geadsorbeerd aan kleimineralen (vnl. Na^+ , Mg^{2+} en K^+). De dominante ionen waren (cfr. samenstelling zeewater) : Cl^- , Na^+ , Mg^{2+} en SO_4^{2-} .

Bij het indringen van zoet water (door kalkoplossing rijk aan Ca^{2+} en HCO_3^-) worden eerste de opgeloste zouten grotendeels verdreven; vervolgens worden ook de geadsorbeerde ionen aan het kleikomplex, die in de nieuwe omstandigheden onstabiel zijn, vervangen door Ca^{2+} -ionen uit het water. Naarmate meer zoet water de laag binnendringt, worden de waters die de mariene ionen afvoeren, verdrongen naar diepere gedeelten van de watervoerende laag. Dit verdringen van zout door zoet water, in een milieu dat oorspronkelijk in chemisch evenwicht was met de

zeer, bepaalt ook nu nog het voorkomen van verschillende watertypes in de Ledo-Paniseliaanlaag.

Het "TOSS"-water werd vooreerst getypeerd volgens het klassifikatiesysteem van P. STUYFZAND (1986).

Dit houdt rekening met :

- het chloridegehalte
- de totale hardheid
- het type (gevormd door het dominerende kation en anion in de ionenbalans)
- de kationenuitwisselingscode (som van de Na^+ , K^+ en Mg^{2+} in meq/l gecorrigeerd voor een zeezoutbijdrage).

Volgens STUYFZAND hebben we te maken met zoet $(\text{Ca}+\text{Mg})\text{HCO}_3$ -type water met een $(\text{Na}+\text{K}+\text{Mg})$ -evenwicht. Het water varieert van een hard water in oktober-november tot een zeer hard water in maart-april.

Een andere typering gebeurde volgens de waterklassifikatie van G. DE MOOR en W. DE BREUCK (1971). Hierbij wordt rekening gehouden met :

- de totale mineralisatie
- de relatieve ionenverdeling
- de magnesium/calcium- en sulfaat/chloor verhoudingen.

Hiertoe wordt elk water door een type-symbool voorgesteld, waarin de relatieve ionenverdeling door haar coördinaten in een Piper-diagram wordt aangegeven (fig. 1).

Het "TOSS"-bronwater is een matig zoet, sulfaathoudend bikarbonaatrijk water, volgens G. DE MOOR en W. DE BREUCK behorende tot het type Vb1f4.

Naargelang het tijdstip (zomer, winter) en derhalve de voeding van de laag (peil watertafel) zal vooral door kationenuitwisseling (Na-Ca) het water in deze laag kleine veranderingen ondergaan met een evolutie in de zone (I) met hard water gedefinieerd door DELECOURT (in : CNUDE,

1976). De nabijheid van het voedingsgebied weerspiegelt zich in het sulfaatgehalte.

REFERENTIES

CNUUDE J.P., 1976. Resistiviteitssonderingen op grote diepte en hun toepassing bij de studie van de geologie van Vlaanderen, 300 p. Gent : R.U.G. - Geologisch Instituut (Doctoraatsproefschrift)

DE MOOR G. & DE BREUCK W., 1969. De freatische waters in het Oostelijk Kustgebied en in de Vlaamse Vallei. Natuurwet. Tijdschr. 51, 3-68.

STUYFZAND P., 1986. A new hydrochemical classification of watertypes. Principles and application to the coastal dunes aquifer system of the Netherlands. Paper presented at the 9th Salt Water Intrusion Meeting, Delft 12-16 May 1986.

WALRAEVEN K., 1987. Hydrogeologie en hydrochemie van het Ledo-Paniseliaan in Oost- en West-Vlaanderen, 350 p. Gent : RUG - Geologisch Instituut (Doctoraatsproefschrift).

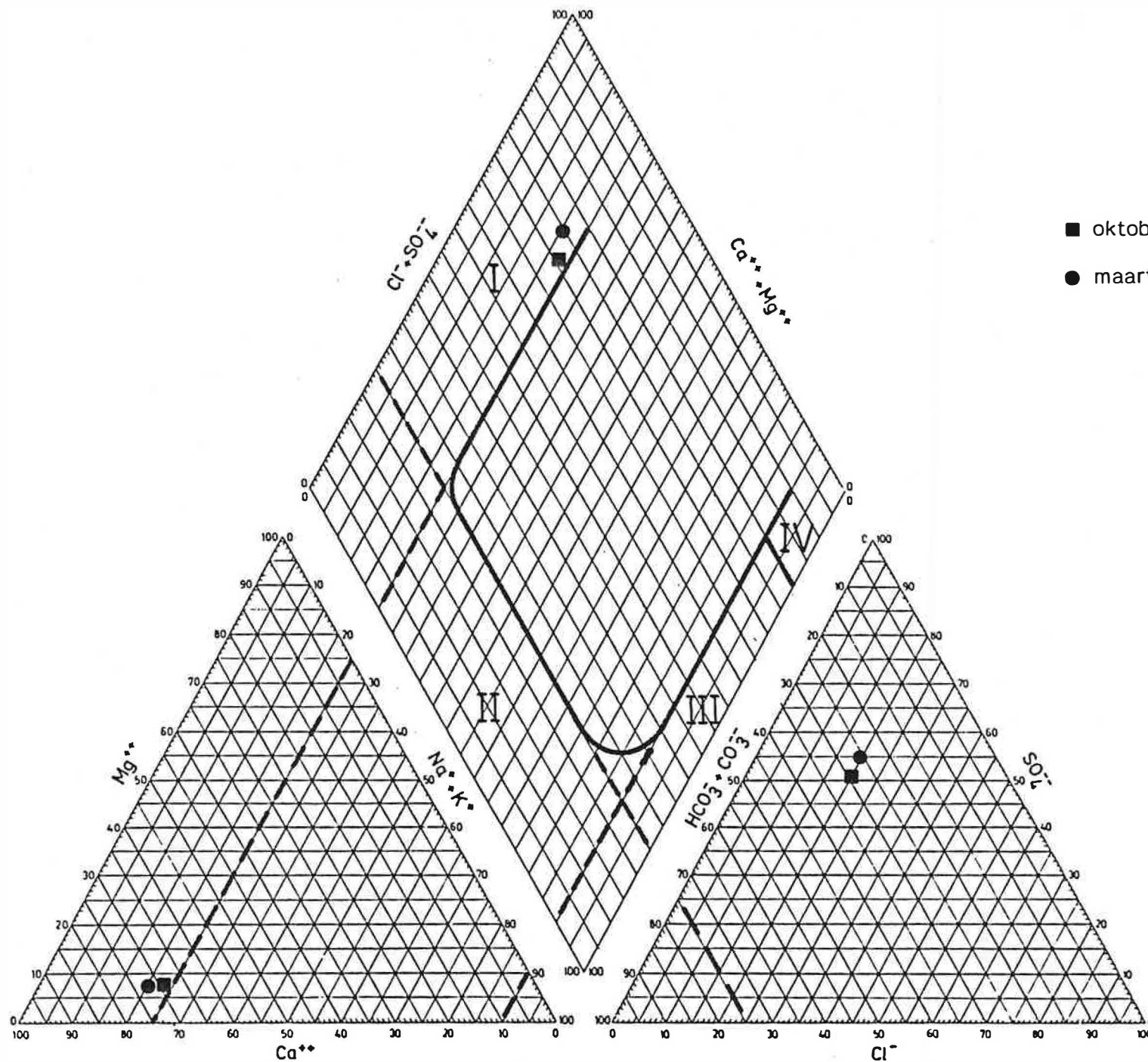

Fig. 1 - Piper-diagram met de relatieve ionenverdeling van het "TOSS"-water